

BIURO REDAKCJI:

Krakowskie-Przedmieście

Nr. 415.

Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku nie zwracają się.

Prenumerata w Warszawie:

Rocznie Rs. 8.—Półrocznie Rs. 4.—Kwartalnie Rs. 2.

Miesięcznie kop. 67.—Nr. pojedynczy kop. 5.

Sobota, 17 Stycznia 1863.

PRENUMERATA:

w Biurze Redakcji

Nr. 415.

Oraz na wszystkich Stacjach Poczтовых w Cesarstwie i Królestwie

Prenumerata na Prowincyi:

Rocznie Rs. 9 k. 2.—Półrocznie 4 k. 60.—Kwartalnie 2 k. 30.

Za przesyłkę w kopertach Kwartalnie Rs. 1.

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ URZĘDOWA. — Wiadomości urzędowe z Królestwa.

CZĘŚĆ NIURZĘDOWA. — Wiadomości zagraniczne.

Wiadomości rozmaite.

Wiadomości literackie.

Rada Stanu Królestwa.

Jurisprudencja Warszawskich Departamentów Rządzącego Senatu.

Teatr.

Kurs papierów publicznych i pieniędzy.

Obwieszczenia.

RZECZY SPOŁECZNE. — Organizm miasta, przez J. A. Miniszewskiego (dok.).

CZĘŚĆ URZĘDOWA

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA II,

CESARZA WSZCHODNIOGO, KRÓLA POLSKIEGO,

&c. &c. &c.

Rada Administracyjna Królestwa.

Gdy w celu rozszerzenia ementarza grzebalnego gminy starozakonnych w Warszawie, zachodzi niezbędna potrzeba zajęcia gruntu temuż ementarzowi przyległego do jurydyki Muranów należącego, Nr. 2,313, lit. G. oznaczonego, obejmującego powierzchnię morgów 15, przętów 105 miary nowopolskiej; stosownie więc do Art. 2 oraz Art. 3 ustępu h. postanowienia swego z d. 6 (18) Czerwca 1852 r. o zajęciu własności sposobem przymusowego wyłączenia na użytek publiczny, na przedstawienie Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, postanowiła i stanowi:

Artykuł 1. W mieście stołecznym Warszawie, ma być zajęty na rozszerzenie ementarza grzebalnego gminy starozakonnych w Warszawie, grunt do jurydyki Muranów należącego, Nr. 2,313 lit. G. oznaczony, obejmujący powierzchnię morgów 15, przętów 105 miary nowopolskiej.

Art. 2. Zajęcie to na użytek publiczny, przy wzięciu do niego do skutku, podług przepisów postanowienia Rady Administracyjnej z d. 6 (18) Czerwca 1852 r. o wyłączeniu na użytek publiczny.

Art. 3. Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być umieszczone, Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poleca.

W Warszawie dnia 21 Grudnia (2 Stycznia) 1862 r.

WIELKI KSIĄŻE, Namiestnik (podpisano) „KONSTANTY.”

Naczelnik Rady Cywilnej, (podpisano) A. H. Wielopolski,

Margrabia Myszkowski.

p. o. Dyrektora Głównego Prezydującego w Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

(podpisano) K. Krzywicki.

Sekretarz Stanu (podpisano) Enoch.

Rada Główna Opiekunów Zakładów Dobroczynnych.

W następie ogłoszenia swego, w Nr. 292 Dziennika Powszechnego zamieszczonego, o wakującej posadzie lekarza przy szpitalu św. Leona w Opatowie, zawiadamia kandydatów, którzy zgłosili się z chęcią ubiegania się o tę posadę, że konkurs odbywać się będzie w dniu 14 (26) Stycznia r. b. w części w szpitalu św. Ducha przy ulicy Elektońskiej i w części w szpitalu św. Łazarza przy ulicy Książęcej. — Prezes, Tajny Rada Łaszczewski. — Szef Biura A. Wojciechowski.

RZECZY SPOŁECZNE.

Organizm Miasta.

(Dokończenie, obacz Nr. 7).

Historia uczy nas, że każda wielka idea, poruszająca umysły, wiązała się zawsze z jakimś imieniem geniuszu, lub wyższej zdolności. Idea zdrowa miewała stronnictwo; stronnictwo miało wyobraźnię i siłę w ludziach znakomitych. Nasze polskie stronnictwo niustannego ruchu — stroiło się i stroi wielką sprawą narodową, wywieszała kolejno godła i imiona historyczne, pospolicie i zużywa wszystkie świętości, wywołując je świętokradzko ze skarbca narodowych pamiątek. Dla niego wszystko jest środkiem posługującym; kościół katolicki, historia narodu bohaterskiego, kolory narodowe, orły, imiona strójące dzieje narodowe, — to wszystko są frazesa do powszedniego użytku w rozpowszechnianej wrzawie. To stronnictwo nie już nieczłowiekiem, ale narzędziem, jak narzędzie. Pakażem mi jakąś formułę tego stronnictwa, pokazanie mi jego hierarchii, jego wódza? — Tęgo wszystkiego tam nie ma, wszystko robi się bezimiennie. O nie! to nie jest bezimiennie, są tam wielkie imiona: — „trwoga, zemsta, sztyl, polować, hańba, mezbobijstwo”. To są wielkie wódzów imiona; i takowe imię śmie opierać się władzy tej hierarchii, wszyscy ci wódzowie napadają na zuchwałca, albo ustraszają, albo znieślawiają, albo i zabijają. Odwaga znika w naszym społeczeństwie; rozumny, poczytywany, doświadczony obywatelom brakło jej w najważniejszej dla narodu chwili.

Nie chodzi nam o ów spokój błogi, sławiony przez niemieckich późnoszkolników i kramarzy. Społeczeństwu odradzającemu się, potrzebne jest pewne natężenie ducha; — dla

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ogólne Sprawozdanie.

Obu izbom francuskim rozdano tak zwane książki niebieskie, pod tytułem: Obraz Stanu Cesarstwa i książki żółte, obejmujące dokumenta dyplomatyczne na poparcie sprawozdania. Obraz Stanu Cesarstwa umieszczony w *Monitore* na 40 przeszło szpaltach, przebiega wszystkie najważniejsze wypadki urzędowe; najobszerniejszą część jego poświęcono jest sprawom wewnętrznym. Co do spraw zagranicznych, jako uzupełnienie mowy tronowej, tak samo z lekka tylko dotyczy dwóch najważniejszych kwestij, włoskiej i meksykańskiej, obchodząc trudności i nie wskazując celu wojny meksykańskiej, a co do kwestij włoskiej oświadcza, że zadaniem jest o spokojności jaka teraz nastąpiła po poprzednich wzburzeniach.

Ustępy dotyczące Stanów Zjednoczonych, Serbji, Czarnogórza, Grecji, wskazują pragnienie załatwienia tych kwestij drogami najbardziej pokojowymi. W wyrażeniach co do Stanów Zjednoczonych daje się spostrzegać wielką życzliwość dla rządu waszyngtońskiego, co bardzo pochwała *Times*, dodając, iż taka tylko moralna interwencja może przynieść pożyteczne skutki. Zgodzenie się Francji na wezwanie wysp Jońskich do Grecji, w formie i pod warunkami wskazanymi przez Anglię, jawnie jest tu wypowiedziane.

Mowa p. Morny przy otwarciu posiedzenia Izby prawodawczej była tylko omówieniem przemowy Cesarzowej; najwybitniejszym jej ustępem było wspomnienie o możliwości ulepszenia się konstytucji francuskiej. Projekta zaraz wniesione, oprócz budżetu na r. 1864, nie przedstawiały ważniejszego interesu i żadnego kredytu na zapomóg dla robotników pozbawionych zajęcia, jeszcze się nie znajdowało pomiędzy nimi.

Podawane w depeszach wyciągi z żółtej księgi, a mianowicie dotyczące dwukrotnego ofiarowaniu Ojcu Św. przez Anglię schronienia na wyspie Malw, wskazują jakie współzawodnictwo istnieje pomiędzy Francją i Anglią w sprawie włoskiej.

Monitor zapewnia, że odpowiedź na depeszę lorda Russella dotyczącą sporu duńskiego, została wysłana z Kopenhagi w pierwszych dniach stycznia. Rząd duński zachowuje w niej swój sposób zapatrzywania się, jaki dał poznać w depeszy z d. 15 października. Oświadcza gotowość ułożenia pewnych poświeconych co do Holstyni, obiecuje uznać, jeżeli nie oddział zupełny tej prowincji, to przynajmniej jest osobiście pod względem administracyjnym, lecz pod warunkiem, aby stanowisko Holstyni jasno było oznaczone i sejm nie mieszał się do spraw wewnętrznych reszty monarchji, i żeby stosunki z rządem duńskim miały charakter trwałości. Co do kwestji Schleswickskiej, gabinet kopenhageński odrzuca wszelką kompetencję związku niemieckiego, którego części nie stanowi wcale Schleswig, nie uznaje także aby korespondencja dyplomatyczna z 1851 r. upoważniała w jakikolwiek bądź sposób Niemcy do mieszania się do spraw tego księstwa i odmawia rozpoczęcia układów w tym względzie.

(Ind. bel., W. Z., Schl. Z.)

Anglija.

Londyn, 12 Stycznia. Z powodu zdania wyrażonego przez pewne stronnictwo północnych stanów unji amerykańskiej, przychylnie zamiarom pokojowym, które to stronnictwo popiera myśl niezłomnego połączenia

końca bratobójczej walce, *Times* tak się wyraża: „New-Jersey, stan najbliższy od Nowego-Jorku położony, zdaje się czynić w dobrej sprawie postępy. Lecz popęd do tego nadany został przez wielkie miasto handlowe. Zgromadzenie demokratyczne unji postanowiło, za pomocą formalnej rezolucji, wezwać stan Nowy Jersey do zwolnienia konwentu stanów wolnych i stanów niewolniczych, które dochowały wierność unji. Konwent ten ma przedsięwziąć środki zdolne przeszkodzić dalszemu powodzeniu wojny; zgromadzi się on w przyszłym miesiącu w Louisville. Okoliczność ta, że za punkt do tego zgromadzenia obrano miasto w Kentucky, który to stan pozostał w ciągu całej walki neutralnym, nie jest bez znaczenia i nie pozostanie zapewne bez skutku. Lecz daleko ważniejszą jest to, że stany „nieoljalne”, t. j. te które oderwały się od unji, nie mają być z tego konwentu wyłączone. Dla wejścia atoli w stosunki z rozmaitemi stanami, które oderwały się od związku, utworzyły odrębną konfederację, i skutkiem tego uważa się pod względem legalnym jako powstańcze, niezbędne jest poprzednie zezwolenie rządu związkowego. Powzięto więc myśl udania się do prezydenta Lincolna z prośbą o pozwolenie do posłania komisarzy do stanów, które podniosły rokosz, i wezwania ich aby wyznaczyli do tego nowego parlamentu swych reprezentantów. Obok tego ma być zanieśiona do prezydenta prośba o zawarcie zawieszenia broni z temi stanami, które przyjmą wezwanie do wzięcia udziału w konwencie. Cokolwiekby z wyniknie z tych propozycji, sam już ten fakt, że wyrazy pokoju i zawieszenia broni stają się przedmiotem publicznego roztrząsania, upoważnia do powzięcia nadziei, że wojna domowa w Ameryce północnej zbliża się ku końcowi.

Q niedostatku panującym w Lancastrze *Times* pisze: Trudno było z początku przekonać naród o całej doniosłości i ciężarze niebezpieczeństwa, które dotknęło Lancastrę; obecnie zaś, gdy wiara w to położenie ustaliła się już nareszcie, w takież stopniu trudnym jest przekonać tenże naród o tym fakcie, że najgorszy okres strasznego przesilenia przeminął na zawsze. Wielu utrzymuje, iż niepodobna przewyższyć najgorszego z położen i zaprzeczają wiadomości o zwiększeniu się sposobności do zarobkowania. Pomimo to jednak, dzięki nadzwyczajnym wysiłkom, ustala, a korespondent *Times* a donosi, że w Manchester, w dzielnicach przez robotników zaludnionych, nie spotykają się już owe wyniszczone głodem postacie, przedstawiające obraz raczej śmierci niż życia; spotkać on kilka wychudzonych obliczów, lecz toż samo napotkać można zawsze i w Londynie. Pod pozorem niedzi, mnóstwo ludzi dopuszcza się oszustwa, a pomimo jak największej czujności, obliczono, że z ogólnej sumy udzielanych zapomóg, 25% otrzymują tacy, którzy na litość nie zasługują. Zresztą miasto Manchester przybrało dawną postać: teatr bywa nawiedzany, a nawet miejsca na których zasiadają zwykle robotnicy, są znowu zajmowane. Wprawdzie Manchester uciepiał mniej od wielu innych miast fabrycznych, a pomimo to i jego stan był przed niedawnym czasem godny politowania.

Austria.

Wiedeń, 14 Stycznia. Dziennik praw ogłasza dziś usankcjonowany przez Cesarza układ pomiędzy cesarstwem cesarskim a bankiem narodowym. Najpierw idzie prawo z 27 grudnia 1862 roku, upoważniające ministra skarbu do zawarcia tego układu; prawo to podpisane zostało przez Cesarza, arcyksięcia Rajnera i ministra skarbu Plenera. Potem następuje układ pomiędzy administracją państwa a bankiem, podpisany 3-go stycznia r. b., przez p. J. Plenera z jednej, a p. J. Pitzta i barona Popp'a z drugiej strony, wraz z dodatkami głoszącym, że układ ten usankcjonowany został decyzją cesarską z d. 6-go b. m. Następnie idzie nowa ustawa bankowa i nowe przepisy dla tejże instytucji, z dołączeniem także klauzuli ministra skarbu, iż sankcja monarsza w tym względzie nastąpiła 6-go b. m. Wszystkie dokumenta dotyczące banku, zgadzają się w zupełności z tem, co rada państwa uchwaliła i co komitet bankowy przyjął.

Jak donosi *Ost Deutsche Post*, Dr. Kern, nowy minister sprawiedliwości, otrzymał wczoraj pismo własnoręczne Cesarza, zawiadamiające o wyniesieniu go do godności rady tajnego.

Francja.

Paryż, 12 Stycznia. Na dzisiejszym uroczystym otwarciu posiedzenia Izby prawodawczej obok Cesarza siedział Cesarzowa wraz z Cesarzowicem, a poniżej księżką Napoleon, księżna Klotylda, księżna Matylda i cały dwór. Ciało dyplomatyczne do stopnia radców lub pierwszych sekretarzy ambasad i poselstw, znajdowało się w komplecie, nie wyłączając świeżo przybyłego reprezentanta Prus, hr. Goltz, który przed posiedzeniem miał naradę z p. Drouyn de Lhuys. Mowa była taką jak się spodziewano; ponieważ polityka znajduje się w fazie, jeżeli nie przechodzącej, to przynajmniej pojednawczej, przemowa cesarska musiała zachować półświatło tylko, a jako umiarkowana, spokojna też sprawiła wrażenie. Zwrócono uwagę na zupełne przemilczenie o nieporozumieniach z Hiszpanią w sprawie meksykańskiej i przypuszczenie wzmiarki o przyniesiu z Anglią. Na Dzemil-paszy, sprawił wielkie wrażenie ustęp wyrażający sympatię dla chrześcijan na Wschodzie. Jak powiadano napróżd, Cesarz lekko tylko dotknął wszystkich spraw zagranicznych nie wyłączając kwestji greckiej, cokolwiek bardziej tylko rozszerzył się o Stanach Zjednoczonych; spodziewano się wszakże obszerniejszego wspomnienia o Meksyku.

Z największą niecierpliwością oczekiwano ustępu cesarskiej przemowy o sprawie włoskiej. Cesarz poświęcił jej zaledwie kilkanaście słów i chociaż dosyć zimnym się okazał dla Wiktora-Em Manuela i nie spodziewanie wyraził sympatię dla Austrii, to wszakże charakter i krótkość ustępu o Ojcu Świętym, nie odpowiedziała oczekiwaniom stronnictwa krancowego prawego i głoszonego przez niego wiściom. Powiadają, że pan Chigi boleśnie był dotknięty nie usłyszeniem oczekiwanego przemowy o reformach w Rzymie, i wyrażnięciem podziękowania za pełne wylanie słowa Piusa IX, wyrzeczone z Watykanu w dniu 1-m Stycznia. Utrzymują, że wyrażenia te istniały w mowie, i że przedwczesne ich przytoczenie przez jeden z dzienników prawego krancowego stronnictwa skłoniło Cesarza do ich wypuszczenia. Pogłoska ta wszakże potrzebuje potwierdzenia. Jednym słowem kwestja włoska została pozostawiona im *statu quo*; to jest w Rzymie będą zatrzymane wojska francuskie, dopóki Cesarz będzie się obawiał, aby po ich cofnięciu Ojciec Św. nie dostał się w ręce rewolucji, lub pod opiekę innego mocarstwa; co do reszty, Włochy pozostawione samym sobie, z możliwością liczenia tylko na własne siły.

Monitor ogłosił nominację M-ga Darboya na arcybiskupa Paryża; o wybór ten, bardzo dobrane widziany przez duchowieństwo paryżskie z wyjątkiem przeciwników galikanizmu, biskup Nancy jak zapewniają wcale się nie ubiegał. Zapewniają, że nowy arcybiskup będzie człowiekiem porządnym, podkopuje moralność i obyczaj, niszczy spokój rodzin, uwodzi młodą kobietę, w młodzieży rozpiera brzydką namiętnością? A przecież, mówiąc bez egródk, widzimy w towarzystwie ludzi najgorszych obyczajów, uwijających się w swobodzie; cynicy, gracze z profesji, przychodzą nawet do znaczenia i powagi, gdy się dorobią, dają ton pewnym kółkom, do których wchodzi młokos niedoświadczone, aby używać życia. Przeciwnik takim szkodnikom, nasz Warszawa nie ma dzisiaj obrony, a tacy ludzie są najstraszniejzymi niszczycielami miast, bo zabijają moralność i obyczaj.

Rzym starożytny wczoraj spostrzegł, co może być przyczyną upadku miasta, a następnie upadku państwa, — więc ustanowił straż obyczajów poważną, powołując do jej pełnienia najczystszych, najrozsądniejszych i najcięższych obywateli Rzymu. Stróż obyczajów (*Censurs morum*) stanowili ciało poważne, trybunał z władzą ogromną. Kogo ten trybunał uznał za szkodliwego obywatela, natychmiast był wygnany z miasta. Nie ocaliło nikogo urodzenie, stosunki rodzinne, ani nawet stanowisko urzędowe. Senatorem i Patrycjuszem, przez Cenzorów byli sążeni z największą surowością. Dopóki ta instytucja była w sile, Rzym rósł w potęgę, był ogniskiem życia ludów składających państwa.

U nas w Warszawie podnoszono już myśl utrzymywania w czystości obyczajów. Możemy znaleźć w dziennikach, po roku 1815 wychodzących w Warszawie, ogłoszenia policyjne: „Pan X. X. został wydalony z Warszawy za szulerstwo, — pan Z. Z. za nierząd, — pan Y. Y. za pijanostwo i burdy.” Wymieniał usunętych gorszyeli publicznych z imienia i nazwiska. Był jakiś wydział w policji, czuwający nad tym rodzajem gorszyeli; kiedy i jak zniknął? tego nie wiemy. Ale zdaje

się, że mianowany senatorem, trzy zaś próżno jeszcze krzesła w senacie będą udzielone pp. Vuillefroy, generałowi Molinet i p. Drouyn de Lhuys, lecz dopiero po ukończeniu rozpraw nad adresem.

Zapewniają, że jutro ciało prawodawcze ukonstytuje swe biura i zajmie się projektem eo do udzielenia kredytu 12 milionów fr. dla robotników Rouenskich. Projekt ten, jakkolwiek nie będzie mógł być przyjętym zaraz na temże samem posiedzeniu, bo przed głosowaniem musi być o niem złożone sprawozdanie komisji, jeszcze nawet nie wyznaczonej, lecz bardzo szybko będzie załatwiony, bo w dwa lub trzy dni. P. Pould przedstawi także projekt konwersji renty, o powodzeniu czego nie wątpią. Bardzo to jest pożądanym w obecnej chwili, kiedy z różnych powodów daje się uczuć stagnacja w handlu paryżskim. Według wszelkiego prawdopodobieństwa, posiedzenia, które powinny trwać najmniej 3 miesiące, przeciągną się cztery miesiące, a nowe wybory będą miały miejsce dopiero we wrześniu.

P. Lambert, ksiądz Emrynny, poseł Radam II był już przyjmowany przez p. Drouyn de Lhuys. Cesarz wszelako odrzucił posłuchanie, jakie ma udzielić temu posłowi i panu Dupré dowódcy dywizji morskiej madagaskarskiej. Ksiądz Emrynny zajmuje się obecnie utworzeniem wspólki do prowadzenia interesów handlowych z Magadaskarem.

Kursa na giełdzie dziś spadły. Wpływy gotówki do banku francuskiego jeszcze się zmniejszyły; spodziewają się podwyższenia dyskonta.

Włochy.

Turyń, 10 Stycznia. Gdyby obecnie panująca spokojność długo mogła potrwać byłoby to bardzo szczęśliwym, lecz na nieszczęście rzeczy nie doszły jeszcze do tego punktu, aby można było wnosić, że spokojność ta będzie długotrwała; za nadto wiele pozostaje jeszcze do zrobienia we Włoszech.

Towarzystwa emancypacyjne nie zaniechały swego dzieła, które według zdania niektórych mężów stanu, zamiast wyswobodzić Włochy, tylko by spowodowało upadek państwa. Gabinet też ma zamiar walczyć z nimi z całą energią i nie tylko utrzymuje wydany przez p. Ratazkiego dekret rozwiązujący je, ale postanowił przeprowadzić przez tegoż ministra wniesiony w tym względzie projekt do prawa, który spoczywa w komisjach izby. Nie wiadomo dla jakich przyczyn wspomniane stowarzyszenia uznają za stosowne przeniesienie swą główną kwatery z Genui do Florencji. Spodziewają się tam znaleźć sprzymierzeńców w stronniskach ducha muncypalnego, jaki poczynił się przebiegać w tem mieście. Jakkolwiek krancowe stronnictwo lewe, wyznaje przedewszystkiem zasadę konieczności zjednoczenia, wszakże korzysta z wszelkich niezadowolnień, idąc za przykładem wszystkich opozycji.

Obecny gabinet postanowił zająć się bardzo duchowieństwem. Plan gabinetu zależy na odjęciu wpływu wyższemu duchowieństwu, z przekazaniem go niższemu, które przychylniejsze jest do obecnego porządku rzeczy. Minister sprawiedliwości Pisaneli zwraca na to szczególną uwagę, i już wyjednał dla zachęty, ordery dla O. Passaglia i jego stronników. Minister ten chce także znieść kasę eklezyastyczną, a przynajmniej ją zreorganizować. Kasa ta administruje dobrami suprymowanych klasztorów, wypłaca pensje byłym zakonnikom i zapomogi proboszczom, których dochody są niedostateczne. Teraz zamierzają zastąpić ją administracjami prowincjonalnymi. Zresztą administracja została

nam się konieczne, że on był współczesnym udziałowi obywateli miasta w zarządzie gospodarczym. Rady miejskie nie mogą mieć tylko ekonomicznych, czysto materialnych interesów na celu. Reprezentanci miasta, jako treść najmoralniejszą społeczności miejskiej, wydana przez wybory, posiada świadomość dokładną potrzeb moralnych tej społeczności. Do Rady miejskiej wchodzi obywatel z szerokiemi stosunkami, a więc zdolny kierować moralnością i opinią, — znający zadania cywilizacji, i szczegóły życia towarzyskiego. Zadanie Rad miejskich jest bardzo wielkie. Dla tego, widząc ogromne znaczenie tych Instytucji, oburzaliśmy się przeciw agitatorom politycznym, którzy je wyzywać chcieli, usiłując wprowadzić do grotna reprezentantów miejskich, bohaterów ulicznego ruchu, hetmanów niustających demonstracji, przeszkadzając wydziałowi się najmoralniejszej treści społeczeństwa miejskiego przez wybory, do spełniania wielkich zadań powołanej.

To prawda, że wybory dokonywane w chwilach powszechnego wzruszenia, obejmie się nie mogły bez koteryjnego wpływu. Wszelako wniesić, chociażby nie odpowiednich indywidualności do Instytucji, zmniejszając jej wpływ chwilowo, nie umniejsza wielkiego znaczenia i zadania samej Instytucji. W każdym razie obywatel opatrzoną zaufaniem współbraci, gdy się zobaczy na tak poważnym stanowisku, musi nabrać godności, — a wpatrzony w się w doniosłość zadania samej instytucji, dojrzy konieczność przyszłych z niej korzyści dla miasta i dla narodu. Wtedy przejmie się interesem wyższym i zapomni o chwilowych i przemijających korzyściach, po sięganie których wysyła go kotertja. Wtedy odstępuje interesu krótkowidzących swoich protektorów politycznych z bruku, gdy działać pocnie wbrew ich za-

uproszczona przez przyłączenie tych majątków do dóbr korony i zamienienie ich na rentę.

W prowincjach neapolitańskich dają się spoznać wyraźnie kłopoty stronnictwa dawnego porządku. Działania władzy ma być wzmożone przez zmianę prokuratora jeneralnego, który jest za słabym.

Składka na ofiary wojny została dośkonale się powiedzie. W Neapolu listy są już pokryte podpisami, pomiędzy którymi znajdują się i podpisy kanoników. W Turynie utworzyła się do zbierania składek komisja ze znakomitych osób. We Włoszech nie lubią się spieszyć; zatem składki dopiero zaczęły płynąć w obfitości za kilka tygodni; lecz powodzenie tego kroku jest niewątpliwe.

WIADOMOŚCI TELEGRAFICZNE.

Berlin, 15 Stycznia. W izbie deputowanych został wybrany prezesem p. Grabow, 247-ma na 259 głosów. P. Arnim-Neustettin otrzymał 6 głosów. P. Behrend otrzymał 197 głosów na 251, został wybrany pierwszym wice-prezesem. P. Osterrath uzyskał 27, p. Forckenbeck 18 głosów. P. Bockum-Dolffs uzyskał w wyborze na drugiego wice prezesa 204 z 232 głosów.

Berlin, 15 Stycznia. Lewy środek izby oświadczył się przeciw podaniu adresu. Stronnictwo postępowe porozumie się z lewym środkiem, w celu wspólnego działania w tym względzie. Ostatnia *Kreuzzeitung* zgorszona nieobecnością w katedrze deputowanych stronnictwa liberalnego, robi uwagę, że ciż opozycję przedsięwziętą przeciw koronie, rozciągają nawet przeciw kościołowi, i nie chcą wezwać Boga przy rozpoczęciu swego działania. W Elblągu został dziś wybrany p. p. Unruh większością 195 głosów przeciw 185.

Berlin, 15 Stycznia. Artykuł umieszczony w części niemieckiej ostatniego *Staats-Anzeigera*, surowo gani wezwanie p. Grabowa przy otwarciu posiedzenia; dziwi się, że p. Grabow uważa się za upoważnionym do przemawiania, nim rzeczywiście objął prezydenturę, i ubolewa nad tem, że rząd nie otrzymał wiadomości o posiedzeniu, gdyż w takim razie reprezentanci rządu nie zaniechali by zaprzestować przeciw wystąpieniu prezesa. Rząd w zaufaniu, że wszyscy, dążący do porozumienia, są niezadowolnieni z mowy p. Grabowa, nie zachwiewa się w dążnościach swych, wyrażonych w mowie tronowej.

Kassel, 15 Stycznia. *Kasseler Zeitung* donosi, że elektor udzielił zezwolenia na zawarcie traktatu z Prusami, co do zbudowania kolei żelaznej z Halli do Nordhausen, przez terytorjum heskie.

Trjest, 15 Stycznia. Wiadomości z Teheranu pod datą 11-go m. b., donoszą, że Dost Mahomed cofnął swoje wojska o 18 mil od Heratu, i rozpoczął układy z Ahmed-Charnem.

Wrocław, 15 Stycznia. Dzisiaj był oznaczony termin w drugiej instancji dla sprawy ze skargi przeciw tutejszemu czasopiśmiu, z powodu ogłoszenia składek na fundusz narodowy. Zapadł wyrok uniewinniający.

Kassel, 15 Stycznia. *Hessische-Morgen-zeitung* podaje jako wiadomość pewną, że radcy gabinetu p. Koch powołany został zarządcą ministerstwa dworu i spraw zagranicznych i że kierujący ministerstwami: p. Pfeiffer (sprawiedliwości), v. Stiernberg (spraw wewnętrznych) i v. Osterhausen (wojny) pozostają w urzędowaniu, gdy dotychczasowe przeszkody zostały usunięte.

Pariz, 14 Stycznia. Między dokumentami podanymi do wiadomości publicznej, znajduje się depesza księcia Latour d'Auvergne z dnia 27 grudnia, według której p. Odo Russell, przy sposobności świąt Bożego Narodzenia, ponownie Papieżowi proponował, aby tenże opuścił Rzym, dalej wynurzył ubolewanie, że Ojciec święty nie przyjął tej propozycji ze strony Anglii, narazicie dodał, że sądzi, iż Papież wkrótce uzna konieczność korzystania z tejże.

Berlin, 15 Stycznia. Na wczorajszym posiedzeniu izby panów, które zgaił prezydenturę ze starszeństwa wieku pan v. Frankenburg-

Ludwigsdorf, został wybrany prezesem hr. Eberhard Stolberg-Wernigerode. Na wice-prezesów zostali wybrani p. v. Frankenburg-Ludwigsdorf i hr. Brühl.

Pariz, 14 Stycznia. *Patric* donosi z Bukaresztu z 13 b. m., że serbskie transporta broni opuściły księstwa naddunajskie i że liczbą ich zgadza się z podaną przez dzienniki niemieckie. — *Pays* zaprzecza wiadomości, iż książę Napoleon udaje się do Egiptu; udaje się on tylko na wycieczkę morską w przyszłej jesieni.

Pariz, 14 Stycznia. Izby włoskie zbierają się 28 stycznia dla uchwalenia nowej pożyczki. — Tak poseł angielski lord Cowley, jako też i włoski p. Nigra udzielił gabinetowi francuzkiemu oświadczenia dotyczące cofnięcia wojsk z Rzymu. P. Drouin de l'Huy wzbierał się przyjąć odpis tych oświadczeń.

Vera-Cruz, 10 Grudnia. Okręgi Perote, St. Martin i Terrabian, zaczynają zaopatrywać wojsko francuzkie w żywność; gorilaści opuścili te okręgi; ludność jest obecnie przychylniej dla francuzów usposobiona.

Frankfurt, 15 Stycznia. Na dzisiejszym posiedzeniu sejmiku związkowego W. Ks. Badenśkiego podano oświadczenie w kwestii delegowanych; odrzuca ono wnioski większości komitetu, nie przyjmuje współudziału, lecz skłania się do przyznania zgromadzenia delegowanych prawa decydowania w kwestiach finansowych Związku, jako też podwyższenia liczby kontyngensu, w razie jednomyślności zgromadzenia Związku i zezwolenia reprezentantów ludu. Oświadczenie to nie zostało przez nikogo jako wniosek poparte. Propozycja została zamieszczona w protokole.

Pariz, 15 Stycznia. *France* donosi, że książę Koburg-Gotajski nie przyjął kandydatury do tronu greckiego. Podług korespondencji z Konstantynopola, Porta nagłona przez Anglię, zdaje się gotować do wojny.

Trjest, 15 Stycznia. Podług doniesień z Aten datowanych z 10-go b. m., wzrastający nieład po prowincjach zamawiał handel i przemysł. Podatki nie wpływają. Obawa o wybuch wojny domowej uspokoiła się.

Konstantynopol 10 Stycznia. Omer-Pasza podał się do dymisji z dowództwa armii rumelijskiej. Odpowiedź sułtana jest dopiero spodziewana.

Turyń 14 Stycznia. *Stampa* zapewnia, że Anglia życzy sobie kandydatury księcia Ernesta Koburg-Gotajskiego na króla greckiego, i że książę przyjmie takową. Ministrowie robot publicznych i wojny postanowili budować drogę w Kapitanacie, przy pomocy żołnierzy inżynierii. Minister sprawiedliwości proponuje zniesienie kary śmierci w kodeksie karnym, który do Toskanii ma być wprowadzony, a obowiązują w reszcie Włoch.

Marsylja, 13 Stycznia. Donoszą z Neapolu pod 10 b. m., że deputowany Ricciardi puścił w obieg petycję, żądającą, aby Neapol tymczasowo obrany był na stolicę Włoch. Wiele podpisów zebrano na tej prośbie z pośród kupców i ludu. Klasy wykształcone, uważając to za niepodobiestwo, wstrzymują się od podpisywania. Senatorowie i deputowani neapolitańscy zgromadzili się na naradę w tym mieście, w celu uprzedzenia grozących niebezpieczeństw. — Z Rzymu donoszą pod 10-m bieżącego miesiąca, że małżonka Franciszka II-go spodziewana jest w Rzymie w końcu b. m. W sprawie sprzysiężenia Venanzii, prowadzi się śledztwo; trzydziści osób należy do tej sprawy. — Gwardje narodowe w Umbrii i Marechjoli zostały wysłane na ściganie ukrywających się przed poborem.

WIADOMOŚCI ROZMAITE

— Wczoraj przez cały dzień niebo było pochmurne, wieczorem zupełnie pogodne, od rana aż do g. 11 trwała dość gęsta mgła. Powietrze znacznie ochłodziło się i średnia temperatura dnia jest 1½ stopni R. zima, największe zimno 2½ stopni było w nocy, najmniejsze ½ stop. R. po południu. Barometr dość szybko opadał, średnia jego wysokość jest 762,12 milimetrów. Wiatr panował słaby południowo-zachodni, wieczorem mierny. Elektryczność przy mgle opadającej wynosiła 25 stopni.

— Dnia 23 Listopada r. z. były dwa poza-

ry, jeden z podpalenia przez niewysledzonego sprawcę, we wsi Wólka Kozodawska, gm. Gólków, pow. Warszawski, i ten zniszczył: stodółę ze zbożem w sнопie, spichrz z ziarnem, stery zboża, słomy i paszy, obory z bydłem, owczarnię z owcami, stajnię, młocznię z sieczkarnią, skład ze sprzętami i rozmaite porządki gospodarskie; straty szacowane przez pogorzel są znaczne, lecz jeszcze nieobliczone; — drugi pożar z niewysledzonego przyczyny, w mieście Częstochowie, pow. Wieluński, skutkiem którego spaliło się: dwa domy mieszkalne murowane, trzy oficyny drewniane, jedna murowana i ośm innych zabudowań, ubezpieczonych na rs. 1,720, a przytem dla przecięcia pożaru, rozebrano dwa domy mieszkalne i jedną oficynę. Straty w ruchomościach wynoszą około rs. 1,000.

— W tymże dniu, Hawrył Iwanczuk, parobek dworski ze wsi Krzyżew, gm. Kołczyń, pow. Białski, biorąc w wolowni paszę dla inwentarza, spadł z góry na ziemię i tak mocno się potłukł, że na miejscu życia zakończył.

— Dnia 31 Grudnia r. z. odbyło się w Petersburgu doroczne posiedzenie Cesarzowskiego Towarzystwa Jęograficznego. Zgromadzenie było nader liczne, a tłum złożony z członków Towarzystwa i osób zaproszonych napelniał piękny lokal, zajmowany obecnie przez Towarzystwo jęograficzne w pałacu ministerstwa oświecenia publicznego, w pobliżu mostu Czernyszewa. Pomiedzy obecnymi uważano ministra dóbr koronnych, rzeczywistych radców tajnych Kniażewicza, Norowa, Kowalewskiego, generał-adjutantów Filozofowa i Murawiewa, pp. Lewszyna, Zablockiego, Hirsza, Wrangla, Matiuszkina, Barera, Struwego, Sawicza i inne znakomitości urzędowe i naukowe. W liczbie zaproszonych znajdowali się także wielki rabin. Wice-prezes towarzystwa generał-adjutant Litkie otworzył posiedzenie proponując mianowanie trzech nowych członków rady. Następnie p. Bezobrazow sekretarz towarzystwa jęograficznego odczytał interesujące sprawozdanie o działaniach owego zgromadzenia naukowego w r. 1862. Znaczną część tego sprawozdania zajęły wyprawy naukowe przedsięwzięte pod opieką towarzystwa. Wyprawa do oddalonych okolic Syberji wschodniej, około ujścia Amuru, dokonana pod kierunkiem p. Schmidta, zebrala szacowne dane, które niebawem wzbogacą naukę jęografii. Dane te nie tylko sprostują mapę Syberji, ale zmieniają ją zupełnie, określając kierunek głównych pasm gór ciągnących się od południowo-zachodu ładu azjatyckiego ku Oceanowi. Oprócz tego dostarcza one jeszcze mnóstwo wiadomości etnograficznych, historycznych i innych o tym kraju tak mało znanym. Na południu Rosji europejskiej p. Baer, na wezwanie towarzystwa, badał przyczyny przypuszczalnego obniżania się poziomu wód morza Azowskiego. Badania dokonane przez tego znakomitego uczonego usunęły jak się zdaje w zupełności obawy powzięte w przedmiocie tak żywo obchodzącym żegluga i handel zewnętrzny Rosji. Na pograniczu Chin towarzystwo korzystało z ułatwień uczynionych przez ministerstwo spraw zagranicznych dla zebrania wiadomości jęograficznych za pośrednictwem Komisji demarkacyjnej, oznaczającej linie graniczne. W końcu towarzystwo proponuje przedsięwziąć na terytorjum europejskim szereg wycieczek naukowych dla systematycznego zbadania warunków statystycznych, etnograficznych, przemysłowych i ekonomicznych obszernego państwa. Projekt ten otrzymał już początek wykonania przez podróż odbytą zeszłego lata do Ukrainy przez p. Bezobrazowa; a w roku bieżącym zostanie wysłana wyprawa w tym samym celu na którą przeznaczono już 10,000 rs. z sum ministerstwa oświecenia publicznego, do prowincji zachodnich Cesarstwa, gdzie porównanie faktów wynikających z różności ras przedstawia szczególniejszy interes naukowy.

Pomiedzy innemi pracami towarzystwa wspomnieć także należy o wydaniu: mapy jęograficznej Rosji, pierwszych zeszytów skownika jęograficznego, którego redakcja powierzona jest p. Semenow, oraz o dzienniku samego towarzystwa.

Po odczytaniu sprawozdania przystąpiono do rozdania nagród wyznaczonych przez Towarzystwo jęograficzne. Dwa wielkie me-

dale złote zostały przyznane, jeden p. Struwe, za jego prace o pomiarze łuku południka, a drugi p. Dahl, autorowi słownika ludowego. Wice-prezes, doręczając szanownemu akademikowi medal tak słusznie zasłużony, wynurzył w dobitnych wyrazach, ile towarzystwo czuje się zadowolone, mogąc ofiarować ten dowód swego poważania jednemu z założycieli Towarzystwa jęograficznego, a zarazem uczonemu, którego znakomitość jest zaszczytem kraju. P. Struwe odpowiedział z skromnością, że jeśli miał odwagę poświęcić czterdziście lat swego życia pracy którą dokonał, to dzięki jedynie doznawanej pomocy. Trzy małe medale złote udzielono: panu Danilewskiemu, autorowi dzieła o rybołówstwie na morzu Kaspjskiem, oraz pp. Beosonowi i Tutikow. Pp. Podgurski adiunkt sekretarz towarzystwa, poświęcający mu od lat szesnastu swe usługi, Garelin, Mann i Babadjanow, otrzymali medale srebrne, a trzy medale brązowe przyśdżono pp. Di-mińskiemu, Orłowskiemu i Goliczewowi. — Posiedzenie zamknięto mianowaniem pp. Zeleny, Stackelberga i Werigina na wakujące miejsca w Radzie Towarzystwa jęograficznego.

— Petrowaradzynski korespondent czasopisma *Szobran*, wzywa serbów, ażeby i oni obchodzili, jednocześnie ze słowianami wyznania katolickiego, tysiąclecie rocznicę przyjęcia przez tych ostatnich wiary chrześcijańskiej i zaprowadzenia pisma cyrylickiego, przez znaczną część słowian używanego.

— Decyzja z d. 28-go grudnia r. z., Cesarz Austriacki udzielił pozwolenie na założenie towarzystwa sztuk pięknych dla Tyrolu i Vorarlbergu. Jednocześnie ustawa tego towarzystwa uzyskała sankcję monarszą.

— *Naradni Listy* donoszą o pogłosce, jakoby Dr. Schwartz, b. profesor szkoły wyższej w Pesce, został mianowany profesorem uniwersytetu praskiego do wykładu prawa niemieckiego.

— Pisma niemieckie donoszą, że budowniczo wieńszce postanowili podać do rady państwa memoriał, w przedmiocie stosunku artystów krajowych do kwestji zachowania pomników dawnego budownictwa i wnoszenia nowych budowli publicznych. Władze miejscowe w Austrii coraz większy w tej sferze wpływ wywierają i chętnieby wzięły pod swe zawiadywanie wszystkie gmachy publiczne, jak tego dąły niedawno dowód co do domu obłąkanych we Lwowie. Już za poprzedniego gabinetu przedsiębrano były niejednokrotnie środki celem zapewnienia udziału budowniczych w czynnościach dotyczących gmachów publicznych. Zdaje się, że kwestja ta złożoną została teraz ad acta.

— Depesze angielskie donoszą, że mowa Cesarza Napoleona, licząca 1,332 wyrazów, przesłana została z Paryża do Londynu w ciągu 16 minut. Wyprawiona ze stacji telegraficznej przy ulicy Grenelle, o godzinie 1 minut 20, dostała się do przeznaczonego miejsca o godzinie 1 minut 36. Zarząd telegraficzny użył do przesłania jej pięciu drutów i najwprawniejszych swych urzędników. Taz mowa wysłana do Brukselli o godzinie 1½, była tam wydrukowana i rozdana o godz. 3½.

Do Rouen przesłanie jej trwało 26 minut i kilka sekund; z Rouen zaś wysłana została do wszystkich miejscowości w departamencie niższej Sekwany gdzie tylko dochodzą druty telegraficzne; przesyłanie wszędzie w tym departamencie ukończone zostało w ciągu dwóch i pół godzin.

WIADOMOŚCI LITERACKIE.

— W pierwszych dniach bieżącego miesiąca, ukazał się na widok publiczny *zestyt zeszyt (grudniowy) Przeglądu Europejskiego*, kończący pierwsze półrocze istnienia tego pisma. Zawiera on dokonanie artykułu pod tytułem *Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz)* przez J. I. Kraszewskiego, będącego, jak już wspominaliśmy, zbiorem niektórych materiałów do biografii tego poety; p. Kraszewski chronologicznie przebiega jego życie, wskazując jak zewnętrzna tak i wewnętrzna jego strona, która przebiega się nie tylko w wydanych dziełach ale i w listach pisanych do niego samego i innych osób a szczególnie do p.

J. Chęcińskiego; w nich ta zmarły Syrokomla wywnętrza się z swemi boleściami, zaleceniami, zamiarami, uczuciami, najlepiej więc służą do poznania jego charakteru; p. Kraszewski wymieniacie wydane przez Syrokomlę utwory, zarazem obszerniej lub krócej je ocenia wskazując zalety i wady, które tłumaczy zewnętrznymi okolicznościami; dodamy że tłumaczenia te zbyt są jednostajne a często się powtarzają. Cały artykuł, chociaż napisany z wielką przychylnością dla Syrokomli, w bardzo smutnem, jakkolwiek zapewne prawdziwem, przedstawię go świetle. Dalej zeszyt obejmuje dokonanie *Rysu historycznego kampanji 1809 r. odbytej w Księstwie Warszawskiem*, bardzo ciekawego, jakkolwiek może zbyt sucho opracowanego; — potem dalszy ciąg *Babuni Bożeniny Niemcewicz*; nie wiemy czy wybór tej powieści znakomitej autorki czeskiej, właściwy był do *Przeglądu Europejskiego*, choćby dla tego, że zbyt jest długa; według naszego zdania pismo wychodzące miesięcznie zeszytami, a pragnące obzajmować się z literaturami obcymi, powinno by wybierać krótsze z nich utwory, aby dać poznać znaczniejszą liczbę autorów znakomitych, czytelnicy bowiem mogą się znużyć czekając jakie ośm lub dziewięć miesięcy na ukończenie powieści. W artykule *Otwarcie Szkoły Głównej w Warszawie*, p. Kraszewski wskazawszy jej znaczenie, w krótkich rysach podaje opis upis uroczystości otwarcia, oraz skreśla treść prelekcji wstępnych, prof. Kaszniczy (encyklopedji prawa), Natanson (chemii), Holewińskiego (prawa cywilnego), Plebanskiego (historji i Rzymu metodologii historji) Szumyrlu (literatury i języka greckiego), Skupiewskiego (literatury rzymskiej), Fran. Maciejowskiego (prawa rzymskiego), Łuczkiewicz (propedutyki lekarskiej), uzupełniając to co o nich podał w *Gazecie Polskiej*. Następnie idzie sprawozdanie z wydanego w Rzymie, w języku łacińskim, pierwszemu tomu ważnego dzieła Jana Chrościela Rossi, o *napisach chrześcijańskich w Rzymie nie stęgających VII wieku*. — *Korespondencja z Berlina* obejmująca wiadomości z dziedziny literatury i sztuk pięknych, — i *Przegląd polityczny* pióra samego Redaktora. Rzucając w tył spojrzenie na wydanych dotąd zeszytach, musimy przyznać że nie spełniły jeszcze wszystkiego co zapowiedział program, i co można było spodziewać się, a nawet wymagać, od zdolności Redaktora; sława bowiem przez niego słusnie zarobiona, położono dawniej zasługi, zwiększając wymagania publiczności. Spodziewać się wszakże można, iż w nowym półroczu kiedy p. Kraszewski pozbyszy się kłopotów nieodłącznych od obowiązków redaktora codziennego pisma, wyłącznie poświęci się *Przeglądowi* i nada mu bardziej samostan, niezależny od żalnego dziennika kierunek, *Przegląd* ten w zupełności odpowie słusznym oczekiwaniom i wymaganiom.

— W jednym z pism miejscowych czytamy następną wiadomość o języku polskim w Gdańsku: „Język polski w Gdańsku, dziś już tylko po niektórych świeżo osiadłych rodzinach i między robotniczą ludnością po przedmiesiach używany, był dawniej bardzo rozpowszechniony, o czem sami niemieccy historycy świadczą. Pomijając już wcześniejsze czasy, z których polskie nazwy miejscowe są wymownym dowodem, że pierwotne osady Polska dzwignęła ręka, przytaczamy następnie kilka dat, od XVI wieku poczynając, które rzecz wykaza. W tymże szesnastym wieku język polski tyle był używany w Gdańsku co i niemiecki, jak piszą najnowsi historycy tego miasta (*Löschner* T. I str. 305 i *Hirsch*) we wszystkich kościołach miewano kazania zarazem i polsku, a u SS. Jakoba, Katarzyny i Bartomeja wyłącznie po polsku. Na początku XVII wieku niepodobna się było obejść bez znajomości polskiego języka, dla tego pedagog Mankisch (*Anweisung zur guten Kindererziehung*) jak najusilniej zaleca takie i tak liczne ewenczenia po szkołach gdańskich, iżby przedko i biele dzieci po polsku mówić się nauczyły. Synowie patrycjuszów najpierwszych wysłani bywali w okolice, gdzie tylko po polsku mówiono, dla nauki i osiągnięcia biegłości w tym języku. Kaznodzięca Volkmar u sw. Anny wydał już 1559 r. słownik polsko-łaciński-niemiecki, którego drugie wydanie, uskutecznił Andreä roku 1605, wciągnawszy

miarom, ale w widokach wyższej i dalej przewidującej polityki, — niechaj nie lekka się oskarżenia o zdradę, bo ma przed sobą zaśluge nie u koterji, ale u narodu, znajdzie grode nie w oklaskach gawiedzi ulicznej, ale w przyszłości niewieczniejszej dostojne imię. Wszak owo stronnictwo wywrotu, hałasujące po ulicach w 1861, wołało na protegowanych przez siebie kandydatów do Rad Miejskich i Powiatowych: — „dajcie się wybrać, a gdy się ukonstatuacie, zaprotestujecie, rozwiążecie się i wracacie do domu, nie dotykajcie się Instytucji stawianej przez Rząd, na którą my rzucamy klątwę!“ I byli ludzie, którzy dawali się wybrać na ten cel jedynie; wszelako zaledwie zobaczyli doniosłość zadania Instytucji, nabrali przekonania o wielkiej ich użyteczności i zachowali Instytucję. Do dziś dnia jednak są i tacy reprezentanci, którzy wiecznie wyglądają lufcikiem przez okno na ulicę, podśuchując czego chce brukowa opinia, ta ich moralna matka rodzi cielka, bez której przewodniego paska chodzą nie śmiejąc i nie potrafią. Tacy zrobiliby nie jednę niedorzeczność, gdyby nie wola większości reprezentantów w Instytucji, która ich krepuje, gdyby nie wstyd wrodzony, który nieraz człowiekowi zamyka usta w obec rozsądnych i uczciwych. Ale tacy formując ciężar bezwzględny dla Instytucji, wynoszą raporta do swoich ulicznych protektorów, o tem co się radzi i robi w Instytucji, denuncjują gorliwych o dobro publiczne obywateli, którzy bronią instytucji i popierają polityczne dla kraju zamiary rządu, — a falanga polityków brukowych i krótkowidzących patriotów dysponuje przesładowanie obywatela, odsądnionego natychmiast od czei i wiary, dla tego, że przeszkadza szerzeniu się demagogji niszczącej. Zuchwałstwo tych ludzi krepuje dotąd ludzi posiadających słabe nerwy, zład instytucji najpożyteczniejsze

nie rozwijają się tak szybko, jak powinny. Na stanowisku reprezentanta trzeba mieć odwagę cywilną i własny rozum polityczny. Odwoływać się co chwila do korepetytorów ulicznych niepodobna — trzeba nie mieć doności obywatelskiej, ani słabej ambicji, iżby wypierać się przekonani własnych, w obec niebezpieczeństwa, lub zachowywać milczenie i bezwładność, tam gdzie dobro publiczne wola o energję, czynność, — tam gdzie ważność sprawy wymaga natężenia woli i całego ducha inicjatywy.

Interes polityki i społeczeństwa nie może być różny, ale jeden i ten sam wiecznie. Polityka, któraby zaprzestała potrzeb społeczeństwa, nie ostoi się długo; społeczeństwo, któreby obalało polityczne rusztowanie, pomagające społecznej budowie, nie postąpi krokiem. Między rządem politycznym a reprezentacją społeczną trzeba silnych związków, znoszenia się nieustannego i pełnego zaufania. Ciąsnosć szranków politycznych nie tłumaczy zatrzymanej pracy społecznej, z powodu skazującej się na bezwładność reprezentacji. Życie społeczne i ruch pracowity nie może ustać ani na chwilę, stagnacja jest śmiercią dla społeczności. Zdążanie do popleczenia losu narodu wypowiada się akcją żywą i pracowitą, bierna opozycja przeciwko rządom, jest największą niedorzecznością, jaką tylko mógł pomyśleć człowiek półgłówek. Bierna opozycja wyniszcza stare zasoby, wiedzie do ruiny moralne i materialne bogactw narodów, otrewnia społeczne ciało, zabija ducha, sprowadza sen śmiertelny. Wybierając z dwojga złego, lepszy ruch szalony, jak bezwładność, czyli opozycja bierna.

Władza wykonawcza musi być skupiona w jednych rękach, a więc w rządzie. Gdyby każda Instytucja w społeczeństwie miała osobną swoją władzę wykonawczą, wtedy

przeszkadzałyby sobie wszystkie i nie tylko, że nie dawałyby z siebie pożytków publicznych, ale sprowadzałyby szkody.

Instytucja Rad Miejskich — o tyle tylko będzie dla społeczeństwa użyteczna, o ile znośić się będzie z rządem, ufając, że on poprze jej rozumne działania. Ale Rada Miejska ogłaszająca się nieustannie na ulicę, bijąc czołem przed opinią włóczęgą po rynsztokach, nie stanie się patrycjem miasta, więc nie spełni rodzicielskich obowiązków w wielkiej rodzinie miasta. Opinia brukowa, kierowana przez szalenców, stawia wszelki rząd w stanie oskarżenia o zamachy przeciw interesowi dobra publicznego w narodzie. Rada miejska, ulegająca naciskowi takiego stronnictwa, gdy będzie wiecznie podejrzawać rząd i oddzielać się od niego, zaniedba wszystkie potrzeby społeczne, które wypowiadać i zaspokajać jest obowiązkiem. Szalona agitacja polityków brukowych zatrzymuje ruch całego warsztatu pracy, demoralizuje lud nieoświecony, niszczy swornosć i karnosć ludności robotczej; Rada miejska to widzi i obliczyć zdolna smutne następstwa dokonywającego się rozprężenia. Ale gdy Rada lekka się będzie wyroków opinii tego stronnictwa, opinii popartej pogrozką sztyletu, jeżeli Rada lekka się będzie podnieść głos przeciw wicherzom społecznego porządku, dla tego, że oni strają się w wielkie godła narodowe, jeżeli Rada nie chce znać siebie za sterniczkę opinii, ale ten urząd przyzna ciżbie większości nieoświeconej, która ostracyzuje lub zabija, — wtedy Rada taka nie poprze zamiarów Rządu, ani też znajdzie poparcia Rządu. Wtedy rozdzieli się interes polityki i społeczności, winą reprezentantów społeczeństwa. Fałszywe pojęcie patriotyzmu, trwoga przed opinią gawiedzi, nie pozwalają reprezentantom miasta znośić się z władzą wykonawczą i wskazywać źródła złego. Bo ulica

krzyknie: — „oto zgromadzenie denuncjantów!“ — Ale gdy przynajmniej owe namietności polityczne, bo te wiekować nie mogą, gdy się uciśzy narazicie, a po odjęciu ciśnienia siły zbrojnej, okaże się zburzonym porządek społeczny, — coż powie potomność o reprezentantach społeczeństwa, którzy dopuścili takiej ruiny i skazali pokolenia całe na krwawą pracę, by się dorobić tego co już było?

Słępotą tylko bezwiedna może przypuszczać, że w zamiarach rządu nie leży dobro społeczne. Rząd, który się pozbawia współdziałania reprezentantów interesu społecznego, nie może być sprawcą rozsądnego dobra. Postawienie Instytucji Rad Miejskich pokazuje jasno, że polityka stanowczo uwzględniła wyższość interesu społecznego nad sobą, a więc Rząd w obec takiej instytucji, zaczyna nową zupełnie epokę. Tymczasowość szczerze podtrzymywana ustaje, a zaczyna się stan normalny, praca jawna, na dniu białym, pocyna się życie publiczne. Miasto dotąd wnoszące się bez planu, lub upadające w skutek braku opieki, mające dziś wydętan środek, bez którego narodowe ciało znuja się jakby w stanie niemowlecym, nie dosięga dojrzałości. Zamiar postawiony jasno, plan zbudowany dobrze, trzeba więc już tylko ochotnego pracownika. Teraz zależy od dobrej woli obywateli dorobić się swojemi siłami tego co narodowi brakuje. Na tę wielką i najważniejszą pracę społeczną ramy politycznego rusztowania całkowicie wystarczają. Ale rząd sam tego dorobku za nas sprowadzić nie może. Ustawy polityczne nie są czarodziejską różeczką wywołującą cuda, ale tylko warsztatem do budowy, którą się wykonywać powinna ale nieustanna praca.

Jeżeli stan średni jest warunkiem pełności sił i zdrowia społecznego w narodach, — dziś znajdujemy wielką w tem korzyść, że niema-

my miast zbyt wielkich; bo podnosząc je do znaczenia z nieości dzisiejszej, posiadamy możność pokierowania ich dobrze, aby konieczne odpowiedzieli zamiarom społeczeństwa. Jako drobne, łatwiej je oczyszczać weźniesz z pojawiających się już zepsucia, a razem ubezpieczyć na przyszłość. Gdybyśmy o czwartą część zmniejszyli dzisiejszą ludność Warszawy i miast mniejszych Królestwa, to jeżeli tym sposobem oczyścimy je z próżniactwa i zepsucia, nie będzie to strata, ale ogromny pożytek dla narodu. Niemasz tu mowy o nagłem wypędzaniu za rogatkami tysięcy ludności i rozganianiu jej po polach, ale o skierowaniu usilowo do upożytecznienia wszystkich jednostek rzeszy miejskiej składających. Współcześnie oczyszczaniu miast z próżniactwa szkodliwego, trzeba otwierać pole dla uczciwej pracy, dźwigać przemysł zaniedbany, zmniejszać zbytke sił oddanych handlowi, a mnożyć siły produkcyjne, kierując je wedle rzeczywistych potrzeb społeczeństwa. Trzeba krzewić światło i budzić poczucie ducha obywatelskiego w rzeszy próżniactwa. Te są zadania wyższego gospodarstwa w miastach, zadania polityczne. Z temi zadaniami politycznymi stają w ścisłym związku zadania czysto ekonomiczne, jako gospodarstwo szczegółowe. Zaniedbanie względem wyższych interesów społecznych w miastach naszych, spowodować musiało niesłychane mnóstwo błędów w gospodarstwie szczegółowym. Zobaczmy to z kolei.

J. A. Miniszewski.

weń i język grecki. 1636 roku poezja wychodziła w Gdańsku *Gazeta Polska*, którą Jakób Weisz wydawał. Ku końcowi XVI wieku zabieg o naukę języka polskiego jeszcze większe. Po wszystkich szkołach niższych i wyższych go uczył. Nauczyciel niższych klas gimnazjum, Woyna, († 1693) wydał ku temu książkę elementarną *Der kleine Lustgarten*, którą dopiero w najpóźniejszych czasach inne zastąpiły. R. 1699 napisał lektor Michaelis książkę podręczną do teorii nauki *Der richtige Wegweiser*, uważaną za bardzo udatną pracę. Z początkiem XVIII wieku język polski w Gdańsku powszechny. W szkołach niegdyż z wielką gorliwością. Kaznodzieja Moneta († 1735 u.ś. Ducha) słynie jako tłumacz szczęśliwy niemieckich pieśni kościelnych protestanckich na polskie, mianowicie pieśni: „*Jesus meine Zuversicht*.” Wielkie zasługi przypisują mu z napisania podręcznej książki do nauki języka polskiego, *Handbuch* i wydania polskiej książki z pieśniami kościelnymi. W roku 1753 zdawał rektorowie Kenma i Elwath sprawę o stanie szkół, skarżąc się na ich upadek, a kolegium szkolne gdańskie stanowiło ku poprawie powołanie kilku nauczycieli polskiego i francuskiego języka, oraz urządzenie szkoły dla dziełców z nauką tychże języków. Wykonano to jednakże dopiero 1765 r. W r. 1781 założył kaznodzieja u.ś. Anny Jan Bogumir Gusowiusz (z ławy, † 1785) „polskie duchowno-poetyckie towarzystwo prywatne”, które mu było do pomocy w tłumaczeniu pieśni na polskie. Sam był dobrym polskim poetą, tłumaczył wiele tak pieśni jak kazań i innych pism religijnych na polskie. Ostatni pisarz polski w Gdańsku, ostatni zarazem kaznodzieja ewangelicki polski w tem mieście (u.ś. Anny) Mrongowiusz, znany powszechnie. Pracował on już w osodosobieniu, ponieważ wszystko wkoło ziemowało, a nawet słuchacz na kazaniach polskich mało bywało. Z Gdańska pochodził, rzecz znana, Jan Dantyszek (Dantiscus, właściciel w Jan Flachs-binder v. Hofen, pisał się z ostatniego nazwiska i a Curis). W Gdańsku był także nauczycielem przy gimnazjum znany w historii literatury polskiej Rybinius, czyli Rybński, poeta sławny ze znajomości języka łacińskiego. Dziś, jak się rzekło, wymarł prawie język polski, choć zabytków polskiej literatury, i to rzadkości, wiele po bibliotekach gdańskich.

— W Dorpacie wyszły niedawno z druku *Przepisy dla studentów* (Vorschriften für die Studirenden), zawierające 103 paragrafy. — Przepisy te zatwierdzone zostały 2-go Listopada przez Kuratora hr. Kajzerlinga i zastąpiły dawniejszy w tym przedmiocie statut, wydany w 1838 roku i obowiązujący blisko ćwierć wieku.

— Z drukarni A. Renna w Pradze wyszło świeżo dzieło z dziedzin gospodarstwa, pod tytułem: *Budiczek*, przez Wacława Lhotę. Dzieło to obejmuje mnóstwo użytecznych uwag nad przedmiotami gospodarstwa wiejskiego i domowego, oraz wskazówki co do przysposobiania rzeczy niezbędne w gospodarstwie potrzebnym. Praca ta rozpadła się na 10 następujących rozdziałów: 1. O roli i rolniku w ogólności. 2. O sadownictwie. 3. O pszczolnictwie i uprawie lnu i konopi. 4. O leceniu zwierząt domowych. 5. Sposób poznawania stanu powietrza i jego zmian. 6. Lekarstwo i chirurg domowy. 7. Rady na przypadek nagłej choroby człowieka. 8. O pieczeniu chleba, bułek i pierunków i o chodzeniu około nabiela. 9. O robieniu mydła. 10. O ciepłocie zwierząt i owadów szkodliwych.

— Na propozycję monachijskiej akademii nauk, 22-eh uczonych niemieckich podjęło się napisania historii rozwoju nauk w Niemczech. Uczeni ci wywiązali się już w części ze swego zadania, lecz dwa jeszcze działy tej olbrzymiej pracy, mianowicie dzieła historii teologii katolickiej i dzieła historii filozofii niemieckiej, — nie były do niedawnego czasu nikomu powierzzone. Obecnie pierwszego z pomienionych działów podjął się profesor Werner, a książkę Dollinger napisze wstęp; dzieła zaś dzieł filozofii niemieckiej opracuje prof. Rudolf Raumer.

Taż akademija wyznaczyła następujące premja: 2,000 złr. za dzieło o starożytnościach niemieckich do czasów Karola W.; termin do przysłania podobnej pracy wyznacza się do 1-go stycznia 1865. — 3,000 złr. za dzieło krytyczne Bawarii do wyniesienia na jej tron dynastji Wittelsbachów; termin nadesłania pracy 1-go stycznia 1864. — 2,200 złr. za życiorysy znakomitych Niemców i 1,800 złr. za życiorysy znakomitych bawarczyków. — 10,000 złr. za dokładne dzieło niemieckie o najdawniejszych czasach do 19-go wieku. Pierwszą tego dzieła połowa ma być nadesłaną najpóźniej 1-go stycznia 1865, a autor premjowany otrzyma za nią 5,000 złr.

— Na doroczną uroczystość akademii nauk w Sztokholmie, odbytej w gaudniu r. z., przyjęci zostali na członków baron Ludwik de Geer, minister sprawiedliwości, i p. Karol Wilhelm August Strandberg, znakomity poe-

ta szwedzki. Pierwszy z nich obrany został w miejsce zmarłego historyjografa Strinnholma. Baron de Geer miał mowę poświęconą pamięci swego poprzednika. Następnie p. Strandberg skreślił charakterystykę swego poprzednika prof. Hvassera, któremu oddał słusne pochwały jako myśliciela i filantropowi. Na te ostatnią mowę prezes prof. B. E. Malmström, odpowiedział wierszem, w którym wspomni o pierwszym z Strandbergiem spotkaniu, o rozstaniu się z nim z powodu obrania przez nich odrębnych zawodów i o szczęściu, jakie go spotyka z powodu połączenia się z nim znowu w sali akademickiej. Potem prezes wystawił zasługi Strandberga, jako tłumacza poezji lorda Bajrona.

Na temże posiedzeniu rozdane zostały premja. Z liczby 3 utworów prozą i 27-u wierszy, trzem z tych ostatnich przyznane zostały nagrody drugiego rzędu, mianowicie medale złote, wartości 13 dukatów każdy. Po przeczytaniu ustępów z tych utworów, prezes oświadczył, ku powszechnemu zgromadzonemu zdziwieniu, że trzy utwory szwedzkie, noszące każdy odrębny charakter, są piórami jednego i tego samego poety; mianowicie p. Hermana Björstena, profesora gimnazjum sztokholmskiego. Utwory te są: przekład z Szyllera *Bogowie Grecji*, poezja oryginalna *Gustaw Waza w Dalarne*, i także poezja, jeszcze nie ukończona, pod tytułem *Napoleon Prometeusz*.

Rada Stanu Królestwa. PROTOKÓŁ

NADZWYKAZNEGO POSIEDZENIA
RADY STANU KRÓLESTWA POLSKIEGO
z dnia 4 (16) Marca 1862 r.

Zwołane na mocy artykułu 13 Ustawy Najwyższej o Radzie Stanu Królestwa z d. 24 Maja (5 Czerwca) 1861 r. posiedzenia nadzwyczajnego Rady, otworzonymi zostały w dniu dzisiejszym.

Zagaił je J.W. p.o. Namiestnika Królestwa, Prezes Rady, następującą przemową:

Panowie! „Zamykając przeszłoroczne posiedzenia Ogólnego Zebrania Rady Stanu, oświadczyłem wam Panowie, że wkrótce zapewne ujrzę się w możności zwołania was na posiedzenie nadzwyczajne, dla podjęcia pod wasze narady projektu ocynszowania z urzędu.

Projekt do prawa w tym przedmiocie wniesionym został w miesiącu Stycznia r. b. do Wydziału Skarbowo-Administracyjnego Rady Stanu, w powiększonym w skutek Najwyższego rozkazu komplecie.

Po ukończeniu narad Wydziału, zwołani zostaliście Panowie, dla poniesienia, za pośrednictwem mojem, do stóp Tronu, zdania waszego w przedmiocie tyle ważnym dla kraju.

Nadto podlane zostaną pod wasze narady przygotowane przez Władzę Rządową projekta do Ustaw, których potrzebę bieg czasu wykazał, jako też ważno niektóre kwestje z zarządkiem kraju związane mające, w których z mocy art. 27 Organizacji Rady Stanu Najwyższej nadane, zaaplałem waszej opinji.

Z projektów ważniejsze są:

Projekt do postanowienia rozciągającego dobrodziejstwa kredytowe, zapewnione Ukazem z dnia 10 (22) Maja 1860 r. dla właścicieli dóbr przystępujących do ocynszowania włościan. — Projekt do postanowienia o sądach gminnych miejskich. — Projekt nowych przepisów o egzekucji podatków i należności Skarbowych.

Przedmioty, w których zechcecie udzielić waszej opinji, dotyczą: rozciągłości prawa propinacji i Instytucji rolniczo-fabrycznej Sztablin, przez s. p. Karola Hr. Brzostowskiego założonej. Oprócz tych przedmiotów, przedstawione wam zostaną:

prośby i zaalenia do Rady Stanu wniesione.

Wywiązując się z włożonych na was zadań, starać się będziecie Panowie, ułatwić NAJJAŚNIEJszemu Naszemu Monarsze ciężki trud rządzenia i przylżyć się do istotnej pomysłowości kraju.

Pierwsze posiedzenie nadzwyczajne Ogólnego Zebrania Rady Stanu Królestwa Polskiego jest otwarte.

Po zagajeniu posiedzenia, pięciu Członków Rady Stanu, a mianowicie: Członkowie Rady Administracyjnej, Kryzanowski, Kruzensztern, Masson i Kierbedz, oraz czasowy Członek Rady Stanu, Leopold hr. Poletylo, od których przysięga dotąd odebrana nie była, wykonali takową według rotę prawem przepisanej i podpisali te ostatnią własnoręcznie.

Następnie Sekretarz Stanu odczytał Naj-

wyższe decyzje, przez NAJJAŚNIEJszego Pana, przy rozpoznawaniu protokołów zeszlóranych posiedzeń Ogólnego Zebrania Rady Stanu Królestwa, na skutek wniosków i zdań tejże Rady wydane, a w odczech Ministra Sekretarza Stanu do p.o. Namiestnika Królestwa z dnia 1 (13) Lutego roku zeszłego Nr. 4,286, 9 (21) t. m. Nr. 4,470 i 4,471, 22 Lutego (6 Marca) Nr. 4,585, 1 (13) Marca Nr. 4,631 i 2 (14) t. m. r. Nr. 4,648, oznajmiono, że Namiestnik Królestwa, który po dniu 29 Lutego (11 Marca) 1861 r. w służbie Rządu rewolucyjnego pozostali, wynagrodzeń od znaków honorowych nieskazitelnej służby, zapewnionych Ukazem Najwyższym z d. 12 (24) Maja 1829 r., jako niepodobające od Władzy Najwyższej, zmieniające jednak Ukaz dopiero wspomniany, — nie mogły mieć mocy obowiązującej, — zezwalając jednocześnie na wypłacenie z funduszu do dyspozycji Rady Administracyjnej zachowanego, kwoty rs. 300, tytułem wynagrodzenia od posiadanych przez zmarłego Ignacego Fijałkowskiego, niegdy Le-karza Naczelnego Szpitala Dzieciątka Jezus, Dyrektora Instytutu Położniczego i Członka Rady Lekarskiej, znaku honorowego nieskazitelnej służby, synowi jego Tytusowi Fijałkowskiemu, który zaniósł prośbę do Rady Stanu Królestwa, o wyjednanie mu tegoż wynagrodzenia, o ile tenże jest jedynym spadkobiercą zmarłego;

2) ażeby, w celu postawienia Rady Stanu w możności należytego rozpoznawania projektów rocznego budżetu dochodów i wydatków Królestwa, Komisja Rządowa Przychodów i Skarbu, poczynając od roku bieżącego, wnosiła je do tejże Rady nieodzwłocznie, najpóźniej w dniu 1 Sierpnia n. s. poprzedzającego budżet roku i aby każda cyfra dochodu i rozchodu usprawiedliwiała aneksami objaśniającymi dane, jakimi kierowano się przy układaniu etatów, — niemniej, ażeby na żądanie Wydziału Skarbowo-Administracyjnego Rady, dostarczane mu były nieodzwłocznie wszelkie wiadomości i objaśnienia, jakie przez Wydział ten uznane będą za potrzebne do szczegółowego rozpoznania budżetu, mieć chęć, ażeby projekta budżetowe, wraz z uwagami i wnioskami Rady, przedstawiane były za pośrednictwem Namiestnika Królestwa, najpóźniej w pierwszych dniach Grudnia każdego roku, do Najwyższego Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ Mości zatwierdzenia.

3) zatwierdziwszy przyjęty przez Ogólne Zebranie Rady Stanu Królestwa na posiedzeniu z dnia 16 (23) Listopada r. z. porządek dyskusji i sposób decydowania oddzielnych wniosków, czynionych przez Członków Rady, przy obradach nad wnioskami przez Wydział jej przedstawianymi, — uznać raczył właściwym wniosek Prezydującego podówczas w tem Zebraniu, Tajnego Rady Lęskiego, aby Rada, za wskazówkami nabytego z postępowem czasu doświadczenia, ułożyła projekt regulaminu obrad w Ogólnem Zebraniu i projekt ten do zatwierdzenia Namiestnika Królestwa przedstawiła;

4) z powodu wykazanego nader niekorzystnego stanu, pod względem finansowym, Górnictwa Rządowego w Królestwie, wprowadzić w wykonanie przedstawiony przez Radę Stanu wniosek o konieczności skierowania tej ważnej gałęzi przemysłu na drogę przedsiębiorstw prywatnych z zastrzeżeniem obmyślenia w tej mierze warunków, któreby zapewniły Skarbowi większe oraz pewniejsze korzyści i przedstawienia ich w porządku przepisany, wraz z projektem stosownego ukazu do Najwyższego zatwierdzenia. Przytem Jego CESARSKO-KRÓLEWSKA Mość, zgodnie ze zdaniem Rady Stanu, objawił raczył Wolę Swą, ażeby do czasu nowego urzędowania górnictwa, otwarty w Banku Polskim dla Rządu onego kredyt do wysokości rs. 100,000, ograniczonym był wyłącznie do wydatków koniecznych i ażeby wszelkie projekta rozwinięcia tych zakładów i rozszerzenia ich eksploatacji były zaniechane;

5) przygotować projekt do utworzenia Towarzystwa Kredytowego Miejskiego, mającego udzielać pożyczki hipoteczne na domy w Warszawie i przedstawić go w porządku przepisany do Najwyższego zatwierdzenia, z zastrzeżeniem ułożenia podobnych projektów w przyszłości i dla innych miast Królestwa, o ile doświadczenie okaże, iż takie Instytucje i w nich będą mogły być zaprowadzone.

6) upoważnić Władzę Towarzystwa Kredytowego Miejskiego do przygotowania przed roku 1866, projektu wypuszczenia listów zastawnych na zasadach, do potrzeb kredytu większych i mniejszych własności ziemskich zastosowanych i w warunkach, od jakich powodzenie takiej emisji zawisło, bez nadwężenia praw dotychczasowych właścicieli w Towarzystwie Kredytowym Miejskiem stowarzyszonych;

7) ukończyć jak najspieszniej inwentarz majątkowy Skarbu Królestwa;

8) przejrzyć obowiązujący w Królestwie Kodeks Kar. Głównych i Poprawczych i następnie projekt onego, ze zmianami, jakie wskazuje doświadczenie, postęp nauki prawa karnego i istotne potrzeby kraju, przedstawić w porządku przepisany, do Najwyższej decyzji. Do tymczasowego zaś przywrócenia Kodeksu Karnego z roku 1858 NAJJAŚNIEJszemu PAN przychylił się nie raczył z powodu, że Kodeks ten stanowił uchylonym już został, od lat 14 nie obowiązujący, a nadto, zdaniem samego nawet Dyrektora Głównego Prezydującego w Komisji Rządowej Sprawiedliwości w protokole Rady Stanu zamieszczonym, nie odpowiada już wymaganiom czasu.

Obok tego NAJJAŚNIEJszy PAN raczył objawić Monarszą Swą Wolę, aby bezzwłocznie przystąpiono do ułożenia projektów:

a) do prawa o sposobie prowadzenia śledztwa i sądenia spraw o przestępstwa stanu, a to w seisle zastosowaniu się do art. 10 Najwyżej nadanego Królestwu Polskiemu, w roku 1832 Statutu Organicznego; —

b) reorganizacji istniejących obecnie Sądów Karnych, nie krepując się w tem Najwyżej zatwierdzonej w roku 1856 organizacją Sądów w Królestwie, która z Najwyższego Rozkazu, dotąd jeszcze wprowadzona nie została w wykonanie i na koniec.

c) Kodeksu postępowania Sądowo-Kryminalnego, nie krepując się również zasadami poprzedniego projektu, rozpoznanego przez b. Departament Rady Państwa do spraw Królestwa Polskiego. Przytem NAJJAŚNIEJszy PAN wyraził raczył zupełne przekonanie, że prawo o sposobie prowadzenia śledztwa i sądenia spraw o przestępstwa polityczne, przy dokładnem okrośleniu przedmiotów doń odnoszących się i ustanowieniu takiego sposobu prowadzenia śledztwa, iżby z jednej strony każdy obwiniony o przestępstwa tego rodzaju znajdował swobodną obronę, z drugiej zaś, aby winni nie unikali zasłużonej kary, silnie wpłynąć może na uspokojenie umysłów i przywrócenie narużonej w Królestwie Polskiem spokojności; — jak również zapobiedz może na przyszłość konieczności ogłaszania kraju w stanie wojennym, — przemiana zaś obowiązującego w Królestwie Kodeksu Karnego, według przytoczonych zasad, reorganizacja zwyczajnych Sądów Karnych i ułożenie Ustawy o postępowaniu Sądowym, zastosowane do wymagań czasu i potrzeb kraju, z pominięciem zbytecznych Sądowych Instancji i uproszczeniem licznych formalności, zapewniłyby i sprężysty bieg spraw karnych, zmniejszy liczbę Sądowych urzędników i ułatwił im sam wybór z pomiędzy nich ludzi najodpowiedniejszych i najgodniejszych zaufania.

Po odczytaniu powyższych Najwyższych Decyzji, Prezes Rady Stanu oświadczył obradującym, że o terminie następnego posiedzenia, oddzielnie zawiadomieni będą, obecne posiedzenie rozwiązał.

Przedstawiony w tej mierze przez Radę Stanu wniosek, NAJJAŚNIEJszy PAN tem bardziej odpowiadającym myśli Szej znalazł, gdy jeszcze w roku 1843 NAJJAŚNIEJszy w Bogu spoczywający Cesarz MIKOŁAJ I, mając na względzie, iż pożyczki udzielane mieszkańcom z funduszy miejskich, nie wiele wpływają na polepszenie bytu miast i że właściciele nieruchomości miejskich nie korzystają z dobrodziejstw kredytowych, jakie właściciele dóbr ziemskich w towarzystwie Kredytowym Miejskiem znajdują, objawił już ówczasowemu Namiestnikowi Monarszą Swą Wolę względem rozważenia, czy nie dalszy się zapobiedz tym niedogodnościom przez zaprowadzenie Towarzystwa Kredytowego miejskiego i że NAJJAŚNIEJszy PAN, ten Najwyższy Rozkaz Najmilsiejszego Rodzica Swego ponownie raczył w roku 1859, przy rozbirozie uwag Kontrolera Jeneralnego o smutnym stanie miast, z przyczyny braku prowincjonalnych Banków.

6) upoważnić Władzę Towarzystwa Kredytowego Miejskiego do przygotowania przed rokiem 1866, projektu wypuszczenia listów zastawnych na zasadach, do potrzeb kredytu większych i mniejszych własności ziemskich zastosowanych i w warunkach, od jakich powodzenie takiej emisji zawisło, bez nadwężenia praw dotychczasowych właścicieli w Towarzystwie Kredytowym Miejskiem stowarzyszonych;

7) ukończyć jak najspieszniej inwentarz majątkowy Skarbu Królestwa;

8) przejrzyć obowiązujący w Królestwie Kodeks Kar. Głównych i Poprawczych i następnie projekt onego, ze zmianami, jakie wskazuje doświadczenie, postęp nauki prawa karnego i istotne potrzeby kraju, przedstawić w porządku przepisany, do Najwyższej decyzji. Do tymczasowego zaś przywrócenia Kodeksu Karnego z roku 1858 NAJJAŚNIEJszemu PAN przychylił się nie raczył z powodu, że Kodeks ten stanowił uchylonym już został, od lat 14 nie obowiązujący, a nadto, zdaniem samego nawet Dyrektora Głównego Prezydującego w Komisji Rządowej Sprawiedliwości w protokole Rady Stanu zamieszczonym, nie odpowiada już wymaganiom czasu.

Obok tego NAJJAŚNIEJszy PAN raczył objawić Monarszą Swą Wolę, aby bezzwłocznie przystąpiono do ułożenia projektów:

a) do prawa o sposobie prowadzenia śledztwa i sądenia spraw o przestępstwa stanu, a to w seisle zastosowaniu się do art. 10 Najwyżej nadanego Królestwu Polskiemu, w roku 1832 Statutu Organicznego; —

b) reorganizacji istniejących obecnie Sądów Karnych, nie krepując się w tem Najwyżej zatwierdzonej w roku 1856 organizacją Sądów w Królestwie, która z Najwyższego Rozkazu, dotąd jeszcze wprowadzona nie została w wykonanie i na koniec.

c) Kodeksu postępowania Sądowo-Kryminalnego, nie krepując się również zasadami poprzedniego projektu, rozpoznanego przez b. Departament Rady Państwa do spraw Królestwa Polskiego. Przytem NAJJAŚNIEJszy PAN wyraził raczył zupełne przekonanie, że prawo o sposobie prowadzenia śledztwa i sądenia spraw o przestępstwa polityczne, przy dokładnem okrośleniu przedmiotów doń odnoszących się i ustanowieniu takiego sposobu prowadzenia śledztwa, iżby z jednej strony każdy obwiniony o przestępstwa tego rodzaju znajdował swobodną obronę, z drugiej zaś, aby winni nie unikali zasłużonej kary, silnie wpłynąć może na uspokojenie umysłów i przywrócenie narużonej w Królestwie Polskiem spokojności; — jak również zapobiedz może na przyszłość konieczności ogłaszania kraju w stanie wojennym, — przemiana zaś obowiązującego w Królestwie Kodeksu Karnego, według przytoczonych zasad, reorganizacja zwyczajnych Sądów Karnych i ułożenie Ustawy o postępowaniu Sądowym, zastosowane do wymagań czasu i potrzeb kraju, z pominięciem zbytecznych Sądowych Instancji i uproszczeniem licznych formalności, zapewniłyby i sprężysty bieg spraw karnych, zmniejszy liczbę Sądowych urzędników i ułatwił im sam wybór z pomiędzy nich ludzi najodpowiedniejszych i najgodniejszych zaufania.

Po odczytaniu powyższych Najwyższych Decyzji, Prezes Rady Stanu oświadczył obradującym, że o terminie następnego posiedzenia, oddzielnie zawiadomieni będą, obecne posiedzenie rozwiązał.

6) upoważnić Władzę Towarzystwa Kredytowego Miejskiego do przygotowania przed rokiem 1866, projektu wypuszczenia listów zastawnych na zasadach, do potrzeb kredytu większych i mniejszych własności ziemskich zastosowanych i w warunkach, od jakich powodzenie takiej emisji zawisło, bez nadwężenia praw dotychczasowych właścicieli w Towarzystwie Kredytowym Miejskiem stowarzyszonych;

7) ukończyć jak najspieszniej inwentarz majątkowy Skarbu Królestwa;

8) przejrzyć obowiązujący w Królestwie Kodeks Kar. Głównych i Poprawczych i następnie projekt onego, ze zmianami, jakie wskazuje doświadczenie, postęp nauki prawa karnego i istotne potrzeby kraju, przedstawić w porządku przepisany, do Najwyższej decyzji. Do tymczasowego zaś przywrócenia Kodeksu Karnego z roku 1858 NAJJAŚNIEJszemu PAN przychylił się nie raczył z powodu, że Kodeks ten stanowił uchylonym już został, od lat 14 nie obowiązujący, a nadto, zdaniem samego nawet Dyrektora Głównego Prezydującego w Komisji Rządowej Sprawiedliwości w protokole Rady Stanu zamieszczonym, nie odpowiada już wymaganiom czasu.

Obok tego NAJJAŚNIEJszy PAN raczył objawić Monarszą Swą Wolę, aby bezzwłocznie przystąpiono do ułożenia projektów:

a) do prawa o sposobie prowadzenia śledztwa i sądenia spraw o przestępstwa stanu, a to w seisle zastosowaniu się do art. 10 Najwyżej nadanego Królestwu Polskiemu, w roku 1832 Statutu Organicznego; —

b) reorganizacji istniejących obecnie Sądów Karnych, nie krepując się w tem Najwyżej zatwierdzonej w roku 1856 organizacją Sądów w Królestwie, która z Najwyższego Rozkazu, dotąd jeszcze wprowadzona nie została w wykonanie i na koniec.

c) Kodeksu postępowania Sądowo-Kryminalnego, nie krepując się również zasadami poprzedniego projektu, rozpoznanego przez b. Departament Rady Państwa do spraw Królestwa Polskiego. Przytem NAJJAŚNIEJszy PAN wyraził raczył zupełne przekonanie, że prawo o sposobie prowadzenia śledztwa i sądenia spraw o przestępstwa polityczne, przy dokładnem okrośleniu przedmiotów doń odnoszących się i ustanowieniu takiego sposobu prowadzenia śledztwa, iżby z jednej strony każdy obwiniony o przestępstwa tego rodzaju znajdował swobodną obronę, z drugiej zaś, aby winni nie unikali zasłużonej kary, silnie wpłynąć może na uspokojenie umysłów i przywrócenie narużonej w Królestwie Polskiem spokojności; — jak również zapobiedz może na przyszłość konieczności ogłaszania kraju w stanie wojennym, — przemiana zaś obowiązującego w Królestwie Kodeksu Karnego, według przytoczonych zasad, reorganizacja zwyczajnych Sądów Karnych i ułożenie Ustawy o postępowaniu Sądowym, zastosowane do wymagań czasu i potrzeb kraju, z pominięciem zbytecznych Sądowych Instancji i uproszczeniem licznych formalności, zapewniłyby i sprężysty bieg spraw karnych, zmniejszy liczbę Sądowych urzędników i ułatwił im sam wybór z pomiędzy nich ludzi najodpowiedniejszych i najgodniejszych zaufania.

Po odczytaniu powyższych Najwyższych Decyzji, Prezes Rady Stanu oświadczył obradującym, że o terminie następnego posiedzenia, oddzielnie zawiadomieni będą, obecne posiedzenie rozwiązał.

6) upoważnić Władzę Towarzystwa Kredytowego Miejskiego do przygotowania przed rokiem 1866, projektu wypuszczenia listów zastawnych na zasadach, do potrzeb kredytu większych i mniejszych własności ziemskich zastosowanych i w warunkach, od jakich powodzenie takiej emisji zawisło, bez nadwężenia praw dotychczasowych właścicieli w Towarzystwie Kredytowym Miejskiem stowarzyszonych;

7) ukończyć jak najspieszniej inwentarz majątkowy Skarbu Królestwa;

8) przejrzyć obowiązujący w Królestwie Kodeks Kar. Głównych i Poprawczych i następnie projekt onego, ze zmianami, jakie wskazuje doświadczenie, postęp nauki prawa karnego i istotne potrzeby kraju, przedstawić w porządku przepisany, do Najwyższej decyzji. Do tymczasowego zaś przywrócenia Kodeksu Karnego z roku 1858 NAJJAŚNIEJszemu PAN przychylił się nie raczył z powodu, że Kodeks ten stanowił uchylonym już został, od lat 14 nie obowiązujący, a nadto, zdaniem samego nawet Dyrektora Głównego Prezydującego w Komisji Rządowej Sprawiedliwości w protokole Rady Stanu zamieszczonym, nie odpowiada już wymaganiom czasu.

Obok tego NAJJAŚNIEJszy PAN raczył objawić Monarszą Swą Wolę, aby bezzwłocznie przystąpiono do ułożenia projektów:

a) do prawa o sposobie prowadzenia śledztwa i sądenia spraw o przestępstwa stanu, a to w seisle zastosowaniu się do art. 10 Najwyżej nadanego Królestwu Polskiemu, w roku 1832 Statutu Organicznego; —

b) reorganizacji istniejących obecnie Sądów Karnych, nie krepując się w tem Najwyżej zatwierdzonej w roku 1856 organizacją Sądów w Królestwie, która z Najwyższego Rozkazu, dotąd jeszcze wprowadzona nie została w wykonanie i na koniec.

c) Kodeksu postępowania Sądowo-Kryminalnego, nie krepując się również zasadami poprzedniego projektu, rozpoznanego przez b. Departament Rady Państwa do spraw Królestwa Polskiego. Przytem NAJJAŚNIEJszy PAN wyraził raczył zupełne przekonanie, że prawo o sposobie prowadzenia śledztwa i sądenia spraw o przestępstwa polityczne, przy dokładnem okrośleniu przedmiotów doń odnoszących się i ustanowieniu takiego sposobu prowadzenia śledztwa, iżby z jednej strony każdy obwiniony o przestępstwa tego rodzaju znajdował swobodną obronę, z drugiej zaś, aby winni nie unikali zasłużonej kary, silnie wpłynąć może na uspokojenie umysłów i przywrócenie narużonej w Królestwie Polskiem spokojności; — jak również zapobiedz może na przyszłość konieczności ogłaszania kraju w stanie wojennym, — przemiana zaś obowiązującego w Królestwie Kodeksu Karnego, według przytoczonych zasad, reorganizacja zwyczajnych Sądów Karnych i ułożenie Ustawy o postępowaniu Sądowym, zastosowane do wymagań czasu i potrzeb kraju, z pominięciem zbytecznych Sądowych Instancji i uproszczeniem licznych formalności, zapewniłyby i sprężysty bieg spraw karnych, zmniejszy liczbę Sądowych urzędników i ułatwił im sam wybór z pomiędzy nich ludzi najodpowiedniejszych i najgodniejszych zaufania.

JURYSPRUDENCJA.

Z Kodeksu Cywilnego.

Czy obdarowany może żądać ze spadku procentów od sumy powrotowi uległej?

Mąż mając sobie w umowie przedślubnej darowaną na przypadek śmierci sumę pieniężną, dochodził obok darowanej sumy spadku po żonie, z prawa przypadającego, i żądał przyznania sobie procentu od sumy zapisanej.

Senat zgodnie z wnioskami przyznając mężowi spadek obok darowizny z majątku terazniejszego, która podług przyjętej przez Senat zasady prawa spadkowego nie wyłącza, uznał zarazem, że suma darowana stosownie do art. 234 K. C. P. ulega powrotowi, a że od uległych powrotowi przedmiotów procenta w myśl art. 855 K. C. należą masie od daty otwarcia spadku, tem samem od tej daty nie mogą być z masy żądane.

1856 r.

TEATR W WARSZAWIE.

Wielki Teatr. — Dziś w Sobotę, d. 18 Stycznia, wznowiona opera tragiczna w 2-eh aktach, z włoskiego tłumaczenia, z muzyką Belliniego: *Norma*, odśpiewana przez pp. Dobrskiego, Millera, Irtchberg - KKarwinię, Quattrinow, Rybicką, Sochaczewskiego.

Cena miejsc.

rrr. k. ubo.	rrr. k. ubo.
Łoża 1-go piętra... 4 50 10	Amfiteatr 2-go piętra... 75 2 1/2
Łoża 2-go piętra... 4 50 10	Krzesła w 4. piętr. r. 1 50 2 1/2
Łoża 3-go piętra... 2 50 10	Łoża „dla dzieci... 1 50 2 1/2
Łoża 4-go piętra... 2 50 10	Łoża w nast. i box... 50 2 1/2
Amfiteatr 1-go piętra w 4. piętr. r. 4 5 2 1/2	Galerja, mij. n. n. 45 2 1/2
w następujących... 90 2 1/2	Paradyż... 2 1/2

Zacznie się o godzinie 7.

Jutro w Niedzielę, Wielki Teatr. — **Marco Spada** Teatr Rozmaitości. — **Chęć sobie pohulać.** —

Uprowadzenia. — W Poniedziałek, Teatr Rozmaitości. — **Wujaszek całego świata.** — **Małe nieprzyjemności.**

Przyjechali do Warszawy.

Płnikownik Stanton Edward, Konsul Jeneralny Angielski w Warszawie z Londynu.

Wyjechali z Warszawy.

Jeneral - L. jtnant Siednicki, Jeneral - Intendent do Wilna.

— W dniu wczorajszym, na targach odbywających się w urzędzie konsumcyjnym miasta Warszawy, płacono za wiadro okowity próby 10 od rs. 1 kop. 45 1/2 do rs. 1 kop. 50, za garniec od kop. 47 1/2 do kop. 49.

KURSA TELEGRAFIOWA.

z Berlina dnia 16 stycznia.

	złota- ja	placę
sta. Pożyczka Rosyjska	—	92 1/4
sta. „	—	98 1/2
Obligacje Skarbowe 4 1/2	—	85 1/2
Listy zastawne 4 1/2	—	90 3/4
Bilety Banku Polskiego.	—	90 3/4
Wskaz. na Warszawę	—	90 1/4
„ Petersburg 3 tygodniowy	—	100
„ Londyn 3 miesięczny	—	—
„ Paryż 2 „	—	—
„ Hamburg 2 „	—	—
„ Wiedeń 2 „	—	84
Zyto na targu	—	46 3/4
„ na dostawę późniejszą	—	46
w Paryżu.		
Renta 3 1/2 bez kuponu	—	69 90
Akcje kredytu rachmowego	—	11 40

